

Sed contra, Augustinus (Fulgentius, lib. de Fid. ad Petrum, cap. 17) dicit, quod Verbum non accepit personam hominis, sed naturam.

Praeterea, quod assumitur, aliquo modo unitur. Sed persona non unitur personae: quia sic essent duae personae, quod esse non potest, ut supra dictum est, quaest. 1, art. 3: vel una composita ex duabus, quod etiam est impossibile, cum persona pars esse non possit. Ergo persona non est assumpta.

Solutio. Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est, quaest. 1, art. 1, quaestione 3, assumens non est assumptum: unde si persona Dei assumpsisset personam hominis, persona Dei non esset persona hominis; et sic essent duae personae, quod est haereticum: unde non conceditur quod persona sit assumpta: et etiam quod assumitur, trahitur ad aliquid completum, ipsum incompletum existens, ut patet ex praedictis: et hoc est contra rationem personae, quae maximam completionem importat.

Ad primum ergo dicendum, quod humana natura non praexistit ante unionem; sed postquam unita est, fuit in atomo, vel persona Verbi.

Ad secundum dicendum, quod hoc quod dicitur: *Propter personarum diversitatem*, non est referendum ad Christum, sed ad parentes; quia diversae sunt personae patris et matris eius.

Ad tertium dicendum, quod separatio dat utrique partium totalitatem, et in continuis dat etiam utrique esse in actu: unde supposito quod hominem deponeret, subsisteret homo ille per se in natura rationali, et ex hoc ipso acciperet rationem personae.

Ad quartum dicendum, quod consumere dicitur proprie destruere quod exitit; et secundum hoc persona consumpsisset personam, si persona Verbi assumpsisset hominem primo existentem. Sed improprie dicitur etiam consumi quod impeditur ne fiat. Et quia persona divina, quae assumpsit humanam naturam impedit quod natura humana habeat propriam personalitatem, ideo dicitur consumpsisse personam, quamvis improprie: unde non est ex hoc extendendum.

Expositio textus.

Ne Divinitas (inquit) Christi, aliena est a natura Patris, nec humanitas a natura matris. Contra. Christus communicat cum Patre in una natura numero, cum matre vero non. Ergo non est recta similitudo. — Dicendum, quod non oportet quod

De intelligentia harum locutionum, scilicet Deus factus est homo, Deus est homo: an his locutionibus dicatur Deus factus esse aliquid, vel non.

Ex praemis autem emergit quaestio plurimum continens utilitatis, sed nimium difficultatis atque perplexitatis. Cum enim consistat ex praedictis, et aliis pluribus testimoniis, omnesque catholici unanimiter fateantur, Deum esse factum hominem et Jesum Christum Deum verum esse, et verum hominem: quaeritur an his locutionibus: a Deus factus est homo Filius: Dei factus est filius hominis: Deus est homo et homo est Deus; dicitur Deus factus esse aliquid, vel esse aliquid;

sit similitudo quantum ad omniam, sed sufficit quod sit quantum ad aliquod.

Cum (inquit) de Christo audis, quia in forma Dei erat, oportet agnoscere firmissimeque tenere, in illo formae nomine naturalem plenitudinem debere intelligi. Sciendum, quod natura divina dicitur forma, non quod sit actus alicujus naturae, sed quia non habet partem sui naturam (1), nec aliquid potentialitatis in ipsa est. Natura vero humana dicitur forma, non quia comprehendit principia tantum formalia (comprehendit enim et formam et materiam), sed per modum quo quidditas compositi dicitur forma totius.

Solum Verbum carnem Trinitas fecit. Pars ponitur hic pro toto, quia caro pro homine: et ponit infirmo, de qua minus videtur, ut totam naturam nostram videatur assumpsisse, et etiam defectus humanae naturae quod deicit.

Omnem et perfectam naturam Divinitatis. Contra. Omnis signum distributum est. Sed natura divina est indivisa. — Dicendum, quod omnis ponitur pro toto, secundum quod totum dicitur cui nihil deest, et non ex parte illa quo totum comparatur ad partes, quia natura divina non habet partes.

Ideoque non sic dicitur divina natura esse homo, sicut Dei Filius. Contra. De quocumque praedicator Filius Dei, praedicator homo. Sed natura divina est Filius Dei. Ergo est homo. — Dicendum, quod differentia est inter nomina substantiva et adjectiva. Substantiva enim significant non tantum formam, sed etiam suppositum formae, unde possunt praedicari ratione utriusque; et quando praedicantur ratione suppositi, dicitur praedicatio per identitatem; quando autem ratione formae, dicitur per denominationem, sive informationem: et haec est magis propria praedicatio, quia termini in praedicatione tenentur formaliter. Adjectiva autem tantum significant formam; et ideo non possunt praedicari, nisi per informationem: unde haec est falsa: *Essentia est generans*; quamvis haec sit vera: *Essentia est Pater*. Cum igitur dicitur, *Filius Dei est homo*, est praedicatio per informationem et identitatem; cum vero dicitur: *Essentia divina est homo*, est praedicatio per identitatem, quia est idem secundum rem cum supposito hominis; non autem per informationem, quia natura divina non significatur ut suppositum subsistens in humana natura. Et ideo dicit Magister, quod non est una vera sicut alia; sed nec tamen dicit eam simpliciter esse falsam.

(1) Forte materialiam.

vel aliquid dicatur esse Deus; et an ita conveniat dici: a Homo factus est Deus: et Filius hominis factus est Filius Dei, sicut et converso dicitur: et si ex his locutionibus non dicitur Deus factus esse aliquid vel esse aliquid; quae sit intelligentia harum locutionum et similium. In hujus profunditatis reseruatione et scrupulosa quaestione expositione plurimum differre inventiuntur sapientes.

Quorundam sententiarum refert.

Alii enim dicunt, in ipsa Verbi incarnatione hominem quemdam ex anima rationali et humana carne constitutum,

ex quibus duobus omnis verus homo constituitur; et ille homo coepit esse Deus (non quidem natura Dei, sed persona Verbi) et Deus coepit esse homo. Concedunt etiam, hominem illum assumptum a Verbo, et unitum Verbo; et tamen esse Verbum. Et ea ratione tradunt dictum esse, Deum factum hominem, vel esse hominem: quia Deus factus est, id est coepit esse quaedam substantia ex anima rationali et humana carne subsistens: et illa substantia facta est, id est coepit esse Deus; non tamen demigratio naturae in naturam; sed utriusque naturae servata proprietate factum est ut Deus esset illa substantia, et illa substantia esset Deus: unde vere dicitur: Deus factus est homo, et homo factus est Deus, et Deus est homo (1), et homo Deus, et Filius Dei Filius hominis, et e converso. Cumque dicant illum hominem ex anima rationali et humana carne subsistere, non tamen fatentur ex duabus naturis esse compositum, divina scilicet et humana; nec illius partes esse duas naturas, sed animam tantum et carnem.

Auctoritates ponuntur, quibus suam muniant sententiam.

Et ne de suo sensu tantum loqui poterint, hanc sententiam pluribus munit testimoniois. Ait enim Augustinus in lib. 15 de Trin. (cap. 19): « Cum lego (2), Verbum caro factum est, in Verbo intelligo Dei Filium verum, in carne agnosco » verum Filium hominis, et utrumque simul in una persona » Dei et hominis ineffabili (3) gratiae largitate conjunctum. » Item in Enduris. (cap. 58): « Christus Jesus, Deus de Deo » est; homo autem natus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine: utraque substantia, divina scilicet et humana, Filius » est utriusque Patris omnipotentis, de quo procedit Spiritus sanctus: utrumque unus; sed aliud propter Verbum, » et aliud propter hominem: nec duo filii Dei et homo; » sed unus Dei Filius: Deus sine initio, homo a certo initio. » Item in eodem (lib., cap. 55): « Quid natura humana in » Christo homine meruit, ut in unitatem personae unici Filii » Dei singulariter assumpta esset? Quae bona opera praesertim, quibus mereretur iste homo fieri una persona » cum Deo? Numquid antea fuit homo, et hoc ei singulare » beneficium praestitum est, ut singulariter promeretur » Deum? Numpe ex quo homo esse coepit, non aliud coepit » esse homo quam Dei Filius, et hic unusus, et propterea » Dei Verbum, quod illo suscepto caro factum est, utique » Deus (4) ut quemadmodum una persona est quilibet hominis » anima scilicet rationalis et caro; ita sit Christus una persona, » Verbum et homo. » Item super Joan. (cap. 18): « Agnoscamus geminam substantiam Christi, divinam scilicet » qua aequalis est Patri, et humanam, qua minor est Patre. » Utrumque autem simul non duo, sed unus est Christus, » ne sit quaternitas, non trinitas Deus: ac per hoc Christus » est Deus, anima rationalis et caro. » Item quoque in lib. de praedestinatione sanctorum (cap. 13): « Ille homo, ut » a Verbo Patri coaeterno in unitatem personae assumptus » Filius Dei unigenitus esset, unde hoc meruit? Quod ejus » hominem praecessit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam » perveniret? Faciente ac suscipiente Deo Verbo, ipse homo » ex quo esse coepit. » Item (ibid.): « Homo quicumque » ita gratia fit Christianus, sicut gratia homo ille ab initio » factus est Christus. » Item in lib. 15 de Trin. (cap. 17): « Gratia Dei nobis in homine Christo commendatur: quia » nec ipse ut tanta unitate Deo Verbo (3) conjunctus, una » cum illo persona Filius Dei fieret, ullis est praecedentibus » meritis assecutus; sed ex quo homo esse coepit, ex illo est » et Deus: unde dictum est (Joan. 1, 4): Verbum caro » factum est. » Hilarius quoque in lib. 10 de Trin. (post med.): « Christum non ambigimus esse Deum Verbum; » neque rursus filium hominis ex anima et corpore consti- » tisse ignoramus. » His aliisque auctoritatibus utuntur qui hominem quemdam ex anima rationali et humana carne constitutum qui habitus ille homo, non meritis vel natura, ut esset Deus sive Filius Dei: ut haberet omnem scientiam et potestatem quam habet Verbum, cum quo est una persona. Nec tantum in superioribus legitur, quod homo ille sit una persona cum Verbo, et sit ipsum Verbum, sed etiam quod anima rationalis et caro eadem persona sit, et Christus sit, et Deus.

- (1) Al. additur Deus.
- (2) Al. cum legitur.
- (3) Al. unam personam, Deum et hominem, ineffabili etc.
- (4) Al. quia est ab illo suscepta caro, facta est utique Deus.
- (5) Al. vero.

Allorum sententia.

Sunt autem et alii qui istis in parte consentiunt, sed dicunt hominem illum non ex anima rationali et carne tantum, sed ex humana et divina natura, id est ex tribus substantiis (1) Divinitate, carne, et anima constare; et hunc Jesum Christum fatentur, et unam personam tantum esse, ante incarnationem solummodo simplicem, sed in incarnatione factam compositam ex Divinitate et humanitate; nec est ideo alia persona quam prius; sed prius cum esset Dei tantum persona, in incarnatione facta est etiam hominis persona: non autem ut essent duae personae, sed ut una et eadem esset persona Dei et hominis. Persona ergo quae prius erat simplex, et in una tantum natura existens, in duabus et ex duabus subsistit naturis; et persona quae tantum erat Deus, facta est etiam verus homo suu silens, non tantum ex anima et carne, sed etiam ex Divinitate; nec tamen persona illa debet dici persona, quamvis dectur facta persona hominis. Facta est igitur illa persona (ut quibusdam placet), quidam subsistens ex anima et carne; sed non est facta persona, vel substantia vel natura: et inquantum est illud subsistens, composita est; inquantum autem Verbum est, simplex est.

Auctoritates etiam ponit quae hanc probant sententiam.

De hoc Augustinus in lib. Sententiarum Prosperti (2) ait: « Modis omnibus approbare contentidimus, sacrificium Ecclesiae » in duobus consistere, ac duobus conficere, visibili elementorum » specie, et invisibili Domini nostri Jesu Christi carnis et » sanguinis; sacramenta, et re sacramenta, nec corpore Christi sicut Christi persona constat et conficitur ex Deo et » homine; cum ipse Christus verus sit Deus et verus homo: » quia omnis res, illarum rerum naturam et veritatem in se » continet ex quibus conficitur. » De hoc eodem Joannes Damascenus ait (lib. 5 de fide Orth., cap. 3 post princ.): « In Domino nostro Jesu Christo duas quidem naturas cognovimus » scimus, unam autem hypostasim ex utrisque compositam. » (Et cap. 7): « Incautus est igitur Christus, ex Virgine » assumens primitias nostrae massae, ut ipsa existeret in carne » ne hypostasim quae Dei Verbi hypostasim (5), et composita » sita fuerit quae prius simplex erat Verbi hypostasim, » composita vero ex duabus perfectis naturis, Divinitate et » humanitate; et ferat ipsa divinae Dei Verbi illationis characteristicum et determinatum idioma, secundum quod » divisa est a Patre et Spiritu sancto; et carnis characteristica et determinativa idioma, secundum quae differt a matre et reliquis hominibus. » Item (cap. 5): « Unam hypostasim Filii Dei confitemur in duabus naturis » perfecte se habentibus, Deitatis et humanitatis, et incarnatam eandem hypostasim: et has duas naturas custodiri » et remanere in Christo post unionem: non scorsum et secundum partes ponentes singulam, sed unitas in vicem in unam compositam hypostasim. Substantialem enim inquit unum unionem, scilicet veram, et non secundum phantasiam. » Substantialem autem, non duabus naturis perlicentibus alteram, scilicet unam compositam naturam; sed unitas in vicem in unam hypostasim compositam Filii Dei, et manere eandem substantialem differentiam determinamus. » Quod creabile mansit creabile, et quod increabile, increabile, et mortale, mortale, et immortale, immortale, et circumscribibile, circumscribibile, et increcircumscribibile, in circumscribibile; et hoc quidem refugit miraculis, illud subiectae injuriis (4). » De hoc etiam Augustinus (in lib. de Trin. (5) 1, cap. 7), ait: « Quemadmodum secundum Deitatem una est et Patris Filique natura; ita etiam iuxta humanitatem eadem est matris et filii natura. Ex utraque autem substantia, et divinitatis et humanitatis, unus atque idem est Deus, Dei et hominis Filius, Jesus »

- (1) Al. subsistentis.
- (2) Sic etiam refertur in Decreto de consecrat., dist. 9, cap. Hoc est; sed inter Sententias Prosperti quas ex Augustino collegit, nihil tale, licet in sent. 52 dicat: *Sic est veritas Christus, verum Verbum Dei, Deus aequalis Patri, vere caro, verus homo.* Quae autem hic notatur, habet Lanfrancus, ex quo et Ivo citat, ut et Algerus, qui ex Prosperti sententia refert, sicut et hic (Ex edit. P. Nicolai).
- (3) Al. additur facta.
- (4) Al. omittitur illud subiectae injuriis.
- (5) Vel potius serm. 1 de Trin. qui est sermo 195 de tempore, non lib. 4 de Trin., ubi expressio non habetur, sed implicite tantum ex cap. 7 et 8 colligi potest (Ex edit. P. Nicolai).

"Christus, ut Deus verus, ita etiam homo verus." Item in lib. 13 de Trinit. (cap. 17): "Sic Deus conjungi potuit humana natura, ut ex duabus substantiis fieret una persona; ut ac per hoc iam ex tribus: Deus, anima, et carne." His alisque pluribus se mutuant auctoritatibus qui dicunt, personam Christi esse compositam vel factam, sive constantem ex duabus naturis sive ex tribus substantiis.

Tertia aliorum sententia.

Sunt etiam alii qui in incarnatione Verbi non solum personam ex naturis compositam negant, verum etiam hominem aliquem, sive etiam aliquam substantiam ibi ex anima et carne compositam vel factam diffidentur, sed sic illa duo, scilicet animam et carnem, Verbi personae vel naturae unita esse ajunt, ut non ex illis duobus vel ex his tribus aliqua substantia vel persona fieret sive componeret; sed illis duobus vel ut idem Verbum Dei vestiretur ut mortalium oculis congrueret appareret; qui ideo dicitur factus verus homo, quia veritatem carnis et animae accepit: quae duo etiam in singularitatem vel unitatem suae personae accepisse legitur, non quia illa duo, vel aliqua res ex illis composita, sit una persona cum Verbo, vel sit Verbum; sed quia illis duobus accidentibus Verbo non est personarum numerus auctus ut fieret quatuoritas in Trinitate; et quia ipsa persona Verbi, quae prius erat sine indumento, assumptione indumenti non est divisa vel mutata, sed una eademque immutata permansit: quia secundum habitum Verbi hominem factum dicitur: accipiendo enim hominem, dicitur est Deus factus homo, et propter acceptum hominem dicitur Deus verus esse homo, et propter assumptum Deum dicitur homo esse Deus. Nam si essentialiter, inquit illi, Deus esse homo, vel homo esse Deus intelligeretur; tunc si Deus hominem assumpsisset in sexu muliebri, et mulier essentialiter Deus esset, et e converso. At potuit Deus assumpsisse hominem in sexu muliebri; potuit igitur mulier esse Deus, et e converso.

Auctoritates inducit quibus haec sententia roboratur.

Ne autem et isti de suo influere videantur, testimonium in medium productis, quod dicitur, confirmant. ait enim Augustinus (in lib. de Gratia novi Testamenti (1), cap. 4): "Sicut non augetur numerus personarum, cum caro accedit animae, ut sit unus homo; sic non augetur numerus personarum, cum homo accedit Verbo, ut sit unus Christus." Legitur itaque Deus homo, ut intelligamus ejus personae singularitatem, non ut suspicemus in carnem mutatam divinitatem. "idem quoque tractans illud verbum Apostoli (Philip. 2): "Habitu inventus ut homo," manifeste ostendit Deum dici factum esse hominem, vel esse hominem, secundum habitum, in lib. 75 Quaestionum, qu. 75, ita inquit: "Multis modis habitum dicitur vel habitum animi, sicut disciplinae perceptionem suam firmatam; vel habitum corporis, sicut dicitur ad alio validiorem (2); vel habitum tum eorum quae membris accommodatum extrinsecus, ut cum dicitur aliquid vestitum, calcatum, et hujusmodi; et in omnibus generibus manifestum est in ea re dici habitum quae accedit alicui ita ut eam possit etiam non habere. Hoc autem nomen ductum est ab illo verbo quod est habere. Habitus ergo in ea re dicitur quae nobis, ut habetur, accedit, vel accedit. Verumtamen hoc inter se, quia quaedam eorum quae accedunt vel accidunt, ut habitum faciunt, non mutantur sed ipsa non (3) mutant, in se integra et inconvessa manentia; sicut sapientia (4) accedit homini, non ipsa mutatur, sed hominem mutat, quem de stulto sapientem facit. Quaedam vero sic accidunt vel accidunt, ut mutant et mutantur, ut cibum, qui alimentis speciem suam in corpus vertitur, et nos cibo re- facti ab exilitate atque languore in robur atque valentiam mutantur. Tertium genus est, cum ea quae accidunt, vel

(1) Id est epist. 120, quoniam Honoratus scripsit, et quae propter prolixitatem Liber, propter tractationem vero de gratia novi Testamenti vocatur (Ex. edit. P. Nicolai).

(2) Omititur in editione Nicolai vel habitum corporis, sicut dicitur alio validiorem.

(3) At. deest non.

(4) Nicolai: accedens, vel accedens.

"mutant ea quibus a-c-tu-ant, nec ab eis ipsa mutantur, sicut autem anulus positus in digito; quod genus rarissime reperitur. Quartum genus est eorum quae (1) accidunt mutantur, non a sua natura, sed a sua specie et forma accipiunt, ut est vestis quae dejecta atque deposita, non habet eam formam quam sumit iudata. Iudata enim membrum (2) accipit formam quam non habet exuta; quod genus congruit comparationi huius. Deus enim Filius semetipsum exinanivit, non formam suam mutans, sed formam servi accipiens: neque conversus ut transmutatus in hominem amissa incommutabili stabilitate, sed in similitudinem hominum factus est ipse susceptor; et tanquam (3) verum hominem suscipiendo, habitu inventus est ut homo; id est, habendo hominem, inventus est ut homo, non sibi, sed eis quibus in homine apparuit. Quod autem dicit, ut homo, veritatem exprimit. Nominis ergo habitus sane (4) significavit Apostolus qualiter dixerit, In similitudinem hominum factus, quia non transfiguratione in hominem sed habitu factus est cum indutus esset hominem; quem sibi ut mens quodammodo atque conformans immortalitati aeternitatisque sociaret. Non ergo oportet intelligi mutatam esse Verbum susceptione hominis, sicut nec membra veste iudata mutantur, quamvis illa suscipiunt inefabili susceptum suscipiente copularet. "His verbis aperte innuere videtur Augustinus Deum dici factum hominem secundum habitum: qui etiam ipsius incarnationis modum volens exprimere, quaerentibus in 4 lib. de Trinit. (cap. 21) ait: "Si quaeritur ipsa incarnatio quomodo facta est; ipsum Verbum Dei dico carnem factum, id est hominem factum. Non tamen in hoc quod factum est, conversum atque mutatum, sed carne, ut carnalibus congrueret appareret, indutum. Ita sane factum, ut ibi sit non tantum Verbum Dei et hominis caro, sed etiam rationalis hominis animus: atque hoc totum et Deus dicitur propter Deum, et homo propter hominem. Quod si difficile intelligitur, mens fide purgetur, a peccatis abstinetur, et bona operando. Difficultia enim sunt haec." Idem (in mo Fulgentius) in libro de fide ad Petrum (cap. 2): "Deus Filius, cum sit Deus aeternus et verus, pro nobis factus est homo verus et plenus, in eo verus, quia veram habet ille humanam naturam; in eo vero plenus, quia et carnis humanam suscepit, et animam rationalem." Item ibid. versus fin.: "Non aliud fuit illa summi Dei exitus natio nisi formae servilis, id est naturae humanae, susceptio. Utraque igitur est in Christo forma, quia utraque vera et plena est in Christo substantia, divina scilicet et humana." Idem (Augustinus) (5) in lib. contra Maximinum: "Cum esset per seipsum invisibilis, visibilis in homine apparuit, quem de femina suscipere dignatus est." Item in eodem. (6): "Nos Christum Deum verum hominem suscepisse credimus, et in Christo visibiliter invisibilem hominibus apparuisse, in ipso inter homines conversatum fuisse, in ipso ab hominibus humana pertulisse, in ipso homines docuisse." Hilarius quoque in 10 lib. de Trinit. ait: "Quomodo Dei Filius ex Maria est, nisi quod Verbum caro factum est? Scilicet quod Filius Dei cum in forma Dei esset, formam servi accepit. Unum tamen eundemque non Dei defectum, sed hominis assumptionem profluenat, et in forma Dei per naturam divinam, et in forma servi ex conceptione Spiritus sancti secundum hominis habitum reperiuntur: non fuit habitus ille tantum hominis, sed ut hominis; neque caro illa caro peccati, sed in similitudinem carnis peccati." Audistis tres secundum diversitas positas sententias, et pro singulis inducta testimonia.

(1) Nicolai: accidunt, vel accidunt.

(2) At. deest membrum.

(3) Sic Nicolai: al. omittitur et tanquam.

(4) Nicolai: salutis.

(5) In lib. de Fid. contra Manichaeos, cap. 22, non contra Maximinum, ut prius, cum nihil tale reperitur, sed aliquid analogice huc pertinens lib. 2, cap. 19, ubi ait, quod Christus in unitate personae suae, manente invisibilibus Dei formae, visibilis hominis formam accepit, et non solum in ea natus est, sed etiam a carne etc. (Ex edit. P. Nicolai).

(6) Cap. 26. Nihil tamen in lib. contra Maximinum, quod ad sequentem appendix referri possit: unde manifestum est unum indidem pro alio per inconsiderationem irrepsisse (Ex edit. P. Nicolai).

Divisio textus.

Postquam Magister determinavit de incarnatione Dei, hic determinare incipit conditiones Dei incarnati. Dividitur autem haec pars in duas: in prima determinat de his quae conveniunt Deo incarnato ratione unionis; in secunda de his quae pertinent ad naturam assumptam absolute, dist. 15, ibi: *Practerea sciendum est*. De his enim quae absolute pertinent ad divinam naturam, determinatum est in 1 lib. Prima autem pars dividitur in duas: primo determinat de his quae dicuntur de Deo incarnato, exprimentia ipsam unionem, sicut quod dicitur: Deus est homo, vel factus est homo; in secunda determinat de his quae conveniunt ei consequenter ad unionem, dist. 8, ibi: *Post praedicta, inquirei debet, utrum de natura divina concedendum sit quod de Virgine sit nato*. Prima dividitur in tres partes: in prima movet quaestionem de locutionibus exprimentibus unionem; in secunda ponit diversas opiniones de modo unionis, ibi: *Alii enim dicunt*; in tertia ostendit quomodo intelliguntur diversimode praedictae locutiones secundum diversas opiniones, dist. 7, ibi: *Secundum primam vero dicitur Deus factus homo, et homo factus Deus*.

Alii enim dicunt in ipsa Verbi Incarnatione hominem quemdam ex anima rationali et humana carne constitutum. Hic ponit opiniones, et dividitur in tres partes secundum tres opiniones quas ponit; secunda incipit ibi: *Sunt autem alii qui istis in parte conveniunt*; tertia ibi: *Sunt etiam alii qui in incarnatione Verbi non solum personam ex naturis compositam negant, verum etiam hominem aliquem, sive etiam aliquam substantiam ibi ex anima et carne compositam vel factam diffidentur*. Quaelibet autem trium partium dividitur in duas partes, in opinionem et confirmationem. Confirmatio primae opinionis incipit ibi: *Et ne de suo sensu tantum loqui putentur, hanc sententiam pluribus modis ut testimonio; secunda autem ibi: De hoc Augustinus in libro Sententiarum Prosperit ait*. Confirmatio autem tertiae ibi: *Ne autem et isti de suo sensu influere videantur, testimonio in medium productis quod dicitur confirmant*.

Ad evidentiam autem eorum quae dicuntur, oportet primo tria videre. Primo in quo istae tres opiniones conveniunt. Secundo in quo una harum opinionem ab alia differat. Tertio quid unaquaeque ponat.

IN QUO TRES ILLAE OPINIONES CONVENIANT (1).

Quantum ad primum sciendum, quod istae opiniones conveniunt in quatuor: primo, quia quaelibet harum ponit unam personam in Christo, scilicet divinam, per quod recedunt ab haeresi Nestorii: secundo ponunt in Christo duas naturas, et tres substantias, scilicet Divinitatem (1), animam, et corpus, ex quibus duobus dicitur constare naturam humanam, et per hoc recedunt ab errore Eutycthetis, qui posuit unam naturam in Christo: tertio has duas substantias in quibus humana natura consistit, dicitur assumptas a Verbo, per quod recedunt ab errore Manichaei, qui negabat carnis

(1) At. communicant.

(2) At. divinam.

assumptionem. Quarto, quod hoc quod assumptum est, non praexistit ante unionem tempore, sed natura solum; per quod evadunt errorem quem tangit Damascenus (lib. 4 fid. Orth., cap. 6) dicentium, quod primo assumpsit intellectum, et ex tunc fuisse hominem; postea autem assumpsisse carnem in utero Virginis: quod videtur esse error Originis, qui ponebat animas creatas ante corpora.

IN QUO UNA HARUM OPINIONUM AB ALIA DIFFERAT.

Quantum vero ad secundum, scilicet differentiationem harum opinionum, sciendum est, quod cum in Christo sint tres substantiae, inventur duplex (1) comparatio harum substantiarum: una animae et corporis ad invicem, secundum quod in eis consistit humana natura; altera vero harum duarum ad personam divinam, secundum quod illa assumptis has duas. Et quaelibet harum opinionum differt ab altera quantum ad utramque comparationem. Differt autem tertia opinio a primis duabus quantum ad comparationem animae et corporis: quia primae duae opiniones ponunt aliquod compositum ex anima et corpore, quod dicitur assumptum: tertia vero ponit has duas substantias esse dividas ad invicem, et sine aliqua compositione a persona Verbi assumptas esse; unde cum dicitur natura humana assumpta a Verbo, sumit naturam humanam materialiter, id est partes humanae naturae, sicut partes domus dicuntur domus. Differt autem a primis duabus quantum ad comparationem harum duarum substantiarum ad tertiam: quia ponit has duas substantias conjunctas Verbo accidentaliter, sicut vestis conjungitur homini, et sicut Angelus assumit corpus, ut in eo videatur; primae vero duae opiniones dicunt, non accidentaliter sed substantialiter quantum ad esse personale Verbo conjunctas esse. Similiter etiam secunda opinio differt a prima secundum has duas comparationes. Quantum enim ad comparationem animae et corporis differunt in hoc quod cum utraque ponit animam et corpus praexistere secundum intellectum ad unionem, et ex eis conjunctis effici aliquid unum, non uniusmodi unum ex his conjunctis constituit dicit utraque: ex conjunctione enim animae ad corpus resultat et hic homo et humanitas. Et haec duo qualiter differant, patere potest ex praedictis in praecedenti dist.: quia hic homo dicit quod subsistens in natura humana, humanitas autem colligit tantum ea in sua significacione ex quibus homo habet quod sit homo. Prima ergo opinio dicit, quod illud unum constitutum ex anima et corpore quod praexistit unioni et assumitur est hic homo. Secunda vero dicit quod hoc (2) quod sit humanitas, et hoc quod sit hic homo non habet ex conjunctione animae ad corpus, sed ex conjunctione utriusque ad divinam personam, quae subsistit in eis. Differt etiam quantum ad secundam comparationem utriusque substantiae ad divinam personam. Nam secunda opinio dicit, quod istae duae substantiae assumptae ita conjunguntur divinae personae quod pertinent ad personalitatem ipsius: adeo quod sicut persona Verbi ante incarnationem subsistebat in natura divina; ita post in-

(1) At. triplex.

(2) At. deest quod hoc.

incarnationem subsistit in humana et divina; et ideo ante incarnationem erat simplex, sed post est composita. Prima vero opinio dicit, quod illa substantia composita ex anima et corpore non pertinet ad personalitatem Verbi; ita quod in ea persona Verbi subsistat; sed per assumptionem factum est ut persona Verbi esset illa substantia composita ex anima et corpore, et e converso; unde persona Verbi sicut fuit simplex ante incarnationem, ita est et simplex post incarnationem.

QUID INAEQUAEQUE HARUM OPINIONUM PONAT.

Quantum ad tertium autem, scilicet ad positiones quas quaelibet opinio ponit, sciendum est quod prima opinio ex hoc quod ponit duas substantias, scilicet animam et corpus, secundum quod praetelligitur unioni, esse conjunctas ad constituentium hominem, oportet quod primo ponat hominem assumptum; secundo quod homo non significet nisi compositum ex duabus substantiis, scilicet anima et corpore, non autem Deitate. Et quia hic homo est suppositum vel hypostasis; ideo ponit tertio in Christo esse duo supposita: unum creatum quod est homo, et alterum increatum, quod est Filius Dei; et similiter duas hypostases. Et quia suppositum praedicatur in recto, non in obliquo, sicut natura (Socrates enim est suppositum humanae naturae); ideo quarto dicit, quod Christus est neutraliter duo; unus tamen masculine, propter unitatem personae. Et quia dicit hominem assumptum, et Filius Dei est homo; ideo dicit quinto, quod assumens est assumptum. Et quia in Christo dicit duo supposita; ideo dicit sexto, quod supposito Filio Dei non supponitur hic homo, quamvis hic homo sit Filius Dei, sicut supposita essentia non supponitur Pater, quamvis essentia sit Pater. Et quia hic homo non supponit suppositum aeternum; ideo dicit septimo, quod sicut Deus factus est homo, ita homo factus est Deus: quod non posset dici si supponeret suppositum aeternum, quia suppositum aeternum non incipit esse Deus. Et quia proprietates aeternae non determinat suppositum temporale, nec e converso; ideo dicit octavo, quod omnia nomina adjectiva quae significant aliquid aeternum, non possunt dici de Filio Virginis nisi cum implicatione; ut si dicitur: *Filius Virginis est aeternus*; idest est ille qui est aeternus; et similiter adjectiva quae significant aliquid temporale, non possunt dici proprie de Filio Dei. Substantiva autem hinc inde praedicantur propter unionem; sicut et adjectiva personalia non dicuntur de essentia, quamvis substantiva dicantur de ea.

Secunda vero opinio, quia ponit, quod humana natura, quae est assumptum, non significat quid subsistens, sed potius in ea subsistit divina persona per unionem; ideo primo dicit, hominem (quod significat per modum subsistentis), non esse assumptum, sed humanam naturam. Et quia hypostasis vel suppositum, dicit aliquid per se subsistens, ideo secundo non ponit in Christo nisi unum suppositum vel hypostasim. Et per consequens ponit tertio, quod Christus est unum tantum, et non solum (1) unus. Et quia humana natura non substantificatur, ut subsistat, nisi per unionem ad di-

(1) Al. et solum.

vinam personam; ideo homo, qui significat per modum subsistentis, non solum dicit naturam et corpus, sed etiam Divinitatem. Et haec est quarta positio. Et quia divina persona, quae ante incarnationem subsistebat in una natura, post illam (1) subsistit in duabus naturis et tribus substantiis; ideo quinto dicit, quod persona Verbi ante incarnationem fuit simplex, sed post incarnationem est composita. Et quia est unum suppositum quod subsistit in duabus naturis; ideo sexto ponit, quod de illo supposito proprie dici possunt adjectiva significantia proprietates utriusque naturae, sive denominetur per unam naturam, sive per aliam; unde secundum eos proprie dicitur: *Iste puer est aeternus*; et *Deus est passus*.

Tertia vero opinio, quia negat unionem animae ad carnem in Christo, ideo primo ponit, quod homo non praedicatur de Christo aliquid compositum ex anima et corpore, sed partes humanae naturae; ut sit sensus: *homo est*; idest habet animam et corpus sibi unita accidentaliter. Et ideo ponit secundo, quod homo praedicatur de Christo accidentaliter, non in quid, sed in quomodo se habens; ut cum dicitur homo indutus. Et ideo tertio ponit, quod duae substantiae non pertinent ad personalitatem Filii Dei, sed extrinsecus se habent ad ipsam. Et multa alia ex his opinionibus sequuntur, si quis radicem opinionum consideret.

Ex praedictis autem patet quod quaelibet harum duarum opinionum convenit cum alia in aliquo in quo differt a tertia. Primae enim duae opiniones conveniunt in hoc quod utraque ponit, quod homo de Christo praedicatur in quid; in quo differunt a tertia quae hoc negat. Similiter tertia convenit cum secunda in hoc quod in Christo non sunt duo supposita, quamvis differenter: quia secunda ponit, quod supponitur utrique naturae substantialiter; tertia vero quod divinae substantialiter, et humanae accidentaliter, sicut album et homo non est aliud et aliud suppositum; sed idem quod supponit homo, copulat album: in quo differunt a prima, quae ponit in Christo duo supposita. Similiter etiam prima et tertia conveniunt in hoc quod humana natura non pertinet ad personalitatem divinae personae, quamvis differenter: quia prima ponit, quod substantificatur per se; tertia autem quod nullo modo; unde utraque ponit, quod divina persona sicut fuit simplex ante incarnationem, ita est simplex post incarnationem; in quo differunt a secunda.

QUAESTIO I.

His visis, circa veritatem harum opinionum est triplex quaestio. Prima de his quae dicit prima opinio. Secunda de his quae dicit secunda. Tertia de his quae dicit tertia.

Circa primam quaestionem quaeruntur tria: 1.º utrum in Christo sint duae hypostases; 2.º utrum homo sit assumptus; 3.º utrum homo significet substantiam compositam ex duabus substantiis tantum.

(1) Al. post quam.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum in Christo sint duae hypostases. — (3 p., quest. 4, art. 5; et 4 cont. Gent., cap. 45; et opuse. 1, cap. 20.)

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod in Christo sint duae hypostases. Sicut enim dicit Boetius (in lib. de duab. Nat.), omnis substantia particularis secundum proprietatem vocabuli potest dici hypostasis, quamvis secundum usum dicatur tantum de substantiis nobilioribus. Sed in Christo sunt plures substantiae, sicut ab omnibus conceditur, et non sunt universales, sed particulares. Ergo in Christo sunt plures hypostases.

2. Praeterea, Christus, secundum quod est homo, est hypostasis quaedam in genere substantiae: quia de quocumque praedicatur species, et genus. Sed hypostasis Verbi non est in genere substantiae. Ergo in Christo est alia hypostasis praeter hypostasim Verbi; et ita in Christo sunt duae hypostases.

3. Praeterea, sicut se habet species ad genus, ita se habet hypostasis ad speciem. Sed una species non potest esse in diversis generibus non subalternatis. Ergo una hypostasis non potest esse in duabus speciebus: ergo multo minus in natura humana et divina, quae plus quam specie differunt.

Sed contra est quod dicit Damascenus (ubi sup.) duas naturas unitas esse in unam hypostasim.

Praeterea, secundum Boetium, persona est rationalis naturae individua substantia. Hypostasis autem, secundum eundem, est individua substantia. Ergo persona non addit supra hypostasim nisi hoc quod est rationalis naturae: ergo hypostasis rationalis naturae est persona. Humana autem natura et divina utraque est rationalis. Si ergo sint duae hypostases harum duarum naturarum, oportet diversas personas ponere; et sic esset error Nestorii.

QUAESTIUNCULA II.

Uterius. 1. Quaeritur, utrum in Christo sint duo supposita. Videtur quod sic. Suppositum enim dicit respectum ad naturam communem. Sed in Christo sunt duae naturae. Ergo duo supposita.

2. Praeterea, suppositum dicitur, quasi sub alio positum. Sed inconveniens est dicere, quod divina persona ponatur sub humana. Ergo oportet aliquid esse humanae naturae suppositum quam persona divina. Sed persona divina est suppositum naturae divinae. Ergo in Christo sunt duo supposita.

3. Praeterea, unio ad alterum non tollit alicui rationem suppositi: quia etiam pars, ut manus, alicui naturae communi supponitur, cum sit in specie manus. Sed nihil aliud potest impedire ne humana natura in Christo habeat proprium suppositum, nisi unio. Ergo habet proprium suppositum praeter suppositum divinae naturae; et sic idem quod prius.

Sed contra, quod est unitum alteri digniori, non habet rationem suppositi: alias in Christo essent tria supposita secundum tres substantias, vel etiam plura secundum omnes partes corporis. Si ergo in Christo sunt duo supposita, non erit aliqua unio Divinitatis ad carnem.

QUAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod in Christo sint duo individua. Sicut enim dicit Damascenus (lib. 5 de Fide, cap. 21). Filius Dei assumpti humanam naturam in atomo, idest individeo. Sed quia natura assumpta est in Christo, dicimus duas naturas. Ergo et dicere possumus in Christo duo individua.

2. Praeterea, omne quod est, aut est universale, aut particulare. Sed humana natura est in Christo. Ergo cum non sit universalis, erit particularis. Sed omne particulare est individuum. Ergo sunt ibi duo individua.

3. Praeterea, secundum Porphyrium, individuum facit collectio accidentium. Sed accidentia humanae naturae non sunt in persona divina, quae subiectum accidentis esse non potest. Ergo oportet quod sit ibi aliquid individuum; et sic idem quod prius.

Sed contra, nihil est aliud persona quam individuum rationalis naturae. Sed in Christo non possunt esse duae personae. Ergo in Christo non sunt duo individua.

QUAESTIUNCULA IV.

Uterius. 1. Videtur quod sint ibi duae res naturae. Res enim naturae est quod constituitur per naturam. Sed divina persona non constituitur per humanam naturam. Ergo persona Verbi non est res humanae naturae in Christo. Ergo in Christo sunt duae res naturae.

2. Praeterea, res naturae idem videtur esse quod naturale. Sed naturale, ut dicitur 2 Physic. (text. 4), est proprietas causata ex principis naturae, vel compositum ex principis naturalibus. Sed neutrum istorum (1) convenit divinae personae. Ergo persona divina non est res naturae humanae; et sic idem quod prius.

Sed contra, res naturae est completum subsistens in natura. Sed nullum tale est assumptibile, quamvis possit aliud assumi ad ipsum. Ergo si esset in Christo aliqua res naturae praeter divinam personam, non esset assumpta a divina persona, et ita nec unita; et sic non esset in Christo.

Solutio. I. Respondeo dicendum, quod cum omne particulare habeat respectum ad naturam communem et ad proprietates, potest secundum utrumque respectum nominari, tum per nomen primae impositionis, tum per nomen secundae intentionis. Hoc enim nomen *res naturae* est nomen primae impositionis, significans particulare per respectum ad naturam communem; hoc vero nomen *suppositum* est nomen secundae impositionis, significans ipsam habitudinem particularis ad naturam communem, in quantum subsistit in ea; particulare vero, in quantum excedit ab ea. Sed quia accidentia consequuntur naturam; ideo omne nomen designans particulare secundum respectum ad proprietates, designat etiam ipsum per respectum ad naturam communem. Hoc ergo potest fieri dupliciter: vel per nomen primae impositionis; et sic est *hypostasis* communiter in omnibus substantiis, *persona* vero in omnibus rationalibus; vel per nomen secundae impositionis, et sic est *individuum* in quantum est indivisum in se, *singulare* vero in quantum est di-

(1) Nicolai: neutrum autem istorum.

visum ab aliis; unde *singulare* est idem quod *divisum*. Est etiam alia differentia attendenda inter ista: quia quaedam istorum significant communiter particulare in quolibet genere, sicut *particulare*, *individuum*, *singulare*; quaedam vero tantum particulare in genere substantiae, sicut *res naturae*, *suppositum*, *hypostasis*, et *persona*. Quia veroratio substantiae est quod per se subsistat, inde est quod nullum istorum dicitur nisi de re completa per se subsistente: unde non dicitur neque de parte neque de accidente, de quibus alia dici possunt quae in omnibus generibus inveniuntur; quamvis enim haec albedo vel haec manus dicitur individuum vel *singulare*, non tamen potest dici hypostasis, suppositum, vel res naturae. Impossibile est autem, si ponantur duo quorum utrumque per se subsistat, quod unum sit alterum: quia secundum hoc quod numerantur, differunt (cum differentia sit causa numeri); et non praedicantur de se invicem, nisi secundum quod unum sunt. Unde cum divina persona sit quiddam per se subsistens, si etiam ponatur compositum ex anima et carne unum quid completum subsistens, quod est homo, vel hic homo, impossibile est quod unum praediceatur de altero, ut dicitur: *Filius Dei est hic homo*. Et quia prima opinio hoc ponit, ideo non tenetur modo ab aliquo. Sed secundum hoc quod est compositum tantum ex anima et carne, non dicit esse quid subsistens, sed dicit esse humanam naturam, in qua divina persona subsistit. Et ideo secundum hanc opinionem dicendum est, quod omnia illa nomina quae significant particulare in quolibet genere, possunt dici esse duo in Christo; sicut enim haec manus dicitur individuum, vel *singulare*, vel *particulare*; ita humana natura in Christo est individuum, *singulare* vel *particulare*. Et cum natura humana non sit divina natura, neque divina persona, nihil prohibet dici in Christo duo individua vel duo *singula* vel *particularia*, aut etiam plura secundum numerum partium corporis Christi, quarum quaelibet potest dici individuum, nisi fiat vis in hoc quod in divinis non proprie inveniuntur huiusmodi nomina. Haec tamen plura individua de Christo non praedicantur; quia de eo non praedicatur natura humana, neque partes ejus. Non autem contingit dicere in Christo esse duas hypostasies, vel res naturae, vel supposita: natura enim humana in Christo non est res naturae vel suppositum, sed ipsa natura: nulla enim natura composita est res vel suppositum sui ipsius: similiter non est hypostasis, sed *usia*. Nihilominus tamen sicut dicimus unionem factam in persona, sic dicimus in hypostasi, supposito, re naturae, individuo, *singulari*, vel *particulari*; quia quamvis haec ultima tria possint dici de non per se subsistentibus, nihilominus dicuntur etiam de per se subsistentibus: dicimus enim hypostasis esse individuum; unde inquantum est unio facta in hypostasi, est etiam facta in individuo: et sic possumus dicere Christum unum individuum, et tamen in eo duo vel plura individua, sicut etiam et de quolibet alio homine contingit; et eadem est ratio de *singulari* et *particulari*.

Ad primum ergo dicendum, quod substantia, secundum quod est genus, non proprie praedicatur de parte: manus enim si esset substantia, cum sit animata, esset animal; nihil enim est in genere quasi directe contentum sub ipso, nisi quod habet

naturam aliquam complete: tamen dicitur manus esse substantia, secundum quod substantia dividitur contra accedens: et similiter dico de natura humana in Christo. Cum igitur dicitur, quod omnis substantia particularis est hypostasis, intelligendum est de illis quae directe recipiunt praedicationem generis; et haec sunt quae significantur ut res completae per se subsistentes.

Ad secundum dicendum, quod hypostasis Verbi, quamvis non sit in genere substantiae simpliciter, inquantum est hypostasis Verbi; tamen inquantum est hypostasis humanae naturae, est in genere substantiae, sicut in specie hominis: non enim hypostasis ordinatur ad genus vel speciem, nisi per naturam quam habet.

Ad tertium dicendum, quod genus quodammodo est pars speciei similis materiae: unde sicut in natura ex pluribus materiis sufficientibus non ordinatis non fit aliquid unum; ita etiam plura genera non possunt venire ad constitutionem unius speciei. Sed natura hypostasis non est pars: unde non est similis ratio: dicitur enim hypostasis alicujus naturae, inquantum subsistit in ea.

Et quae in contrarium obijciuntur, concedimus. Sciendum tamen est, quod prima opinio quamvis poneret duas hypostasies, non tamen duas personas posuit: ex hoc enim quod persona est individuum rationalis naturae, quae est completissima, et ubi stat tota intentio naturae, habet quod significet completissimum ultimam completionem, postquam non est alia: unde cum poneret hominem assumptum unum Verbo, non dabit ei rationem personae; dabit ei tamen rationem hypostasis, inquantum erat subsistens: nec tamen ponebat quod homo ille uniretur divinae personae in accidente: quia sic non diceret quod praedicaret quid, sed quod esset accidentaliter unum, sicut dicit tertio opinio; sed ponebat quod persona Verbi erat illa hypostasis; quod tamen non est intelligibile, ut duorum distinctorum unum de altero praediceretur, ut prius dictum est.

Solutio II. Ad secundam quaestionem dicendum, quod in Christo tantum unum est suppositum ratione iam dicta; nisi dicitur suppositum locutionis: quia sic de quocunque potest fieri sermo est suppositum.

Ad primum autem contra hoc obiectum dicendum, quod quamvis sint ibi duae naturae, tamen est unum habens respectum ad duas naturas: et ideo est ibi suppositum unum.

Ad secundum dicendum, quod suppositum non importat suppositionem indignitatis vel potentialitatis (alias personae non dicerentur supposita divinae naturae), sed solum suppositionem quantum ad communitatem, inquantum natura communis excedit praedicationem suppositum vel actu vel potentia.

Ad tertium dicendum, quod pars, proprie, non habet genus neque speciem: unde non convenit sibi proprie suppositum esse, loquendo simpliciter; nisi forte cum additione, ut dicitur haec manus, suppositum manus: quamvis manus, proprie loquendo, non sit genus neque species.

Solutio III. Ad tertiam quaestionem dicendum, quod in Christo sunt duo individua, non tamen per se subsistentia; et ipse Christus est unum individuum subsistens, ut dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod Damascenus

intendit dicere, quod assumpsit humanam naturam particularem, non autem subsistentem, sed quod in ea divina persona subsistit.

Ad secundum dicendum, quod humana natura est particulare et individuum; non tamen subsistens.

Ad tertium dicendum, quod quamvis divina natura sit quoddam individuum in Christo, tamen etiam Christus est individuum humanae naturae. Nec tamen oportet quod accidentia humanae naturae insint divinae personae, nisi natura mediante.

Ad id quod in contrarium obijciatur dicendum, quod in Christo est aliquod individuum, quod non est rationalis naturae individuum, sed ipsa rationalis natura individua, vel pars ejus; sicut manus Christi.

Solutio IV. Ad quartam quaestionem dicendum, quod in Christo non sunt duae res naturae; sed ipse est res una duarum naturarum.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis Verbum non sit constitutum per naturam humanam ut sit simpliciter, tamen per naturam humanam constituitur quod sit homo.

Ad secundum dicendum, quod res naturae, per se loquendo, est quod habet naturam; sed quod hoc sit compositum, accidit, inquantum ipsum compositum ex materia et forma, quae sunt principia naturae, non adjungitur alteri subsistenti simpliciter; si autem alteri subsistenti conjungatur, quod est in se simplex, erit quidem illud simplex ut res subsistens in natura composita; non tamen erit compositum, nisi per modum qui infra dicitur; secundum quem secunda opinio ponit personam Verbi incarnati esse compositam.

ARTICULUS II.

Utrum Filius Dei assumpsit hominem — (5 p. quaest. 4, art. 5; 4 cont. *Genl.*, cap. 43; et *opusc.* 4, cap. 20 et 21.)

Ad secundum se proceditur. 1. Videtur quod Filius Dei assumpsit hominem. *Psalm.* 44, 5: *Beatus quem elegisti et assumpsisti;* et loquitur de Christo homine. Ergo homo est assumptus.

2. Praeterea, si Filius Dei est homo, aut homo quem assumpsit, aut homo quem non assumpsit. Si homo quem non assumpsit, ergo non magis potest dici homo qui est Jesus, quam homo qui est Petrus. Si autem homo quem assumpsit, ergo assumpsit hominem.

3. Praeterea, Filius Dei assumpsit animam et corpus unita: quia corpus non unitum animae est corpus inanimatum, quod non est assumptibile, ut in 2 dist., quaest. 2, art. 4, dictum est. Unio autem illa non est minoris efficaciae in homine Christo quam in aliis hominibus. Sed in aliis hominibus facit non solum humanitatem, sed etiam hominem. Ergo in Christo facit hominem.

4. Praeterea, in Christo non est nisi assumens et assumptus. Sed non habet quod sit homo ex parte assumens: quia sic ab aeterno fuisset homo. Ergo habet ex parte assumpti; ergo homo est assumptus.

5. Praeterea, secundum Damascenum (lib. 5 de Fide orth., cap. 6), Christus assumpsit quiddam in nostra natura plantavit. Sed id quod unum est ex corpore et anima, facit hominem, cum fit de naturalibus, quae Dei Verbum in nostra natura *S. Th. Opera omnia. V. 7.*

plantavit. Hoc ergo assumpsit: ergo assumpsit hominem; quia posita causa sufficienti ponitur effectus.

Sed contra, assumens non est assumptum. Sed Deus est homo. Ergo non assumpsit hominem.

Praeterea, si assumpsit hominem, constat quod non assumpsit hominem universalem. Ergo assumpsit hunc hominem. Sed hic homo est persona. Ergo assumpsit personam; quod falsum est: ergo et primum.

Solutio. Respondeo dicendum, quod id quod assumitur, secundum intellectum praecedit unionem. Si ergo dicatur homo assumptus, constat quod intelligatur homo antequam intelligatur assumptus. Homo autem particularis (quia universalem non assumpsit, cum non habeat esse in rerum natura), est quid subsistens, habens esse completum. Quod autem habet esse completum in quo subsistit, non potest uniri alteri nisi tribus modis: vel accidentaliter, ut tunica homini; et hunc modum unionis ponit tertia opinio: vel per modum aggregationis, sicut lapis lapidi in acervo: vel aliquo accidente, sicut homo unitur Deo per amorem vel gratiam; et neutra harum est unio simpliciter, sed secundum quid: quarum primam posuit Dioscorus, alteram Nestorius haeretici, ut dicit Damascenus, 5 cap., 5 libri. Unde nullo modo concedendum est, quod homo sit assumptus. Sciendum tamen, quod prima opinio nullum praedictorum modorum unionis ponebat, unde non est haeretica; sed ponebat, quod erat facta unio secundum hoc quod persona Verbi incepit esse illa substantia: quod quidem non est intelligibile, ut duorum unum fiat alterum, nisi per conversionem unius ad alterum; immo impossibile est, ut prius dictum est; et ideo non sustinetur.

Ad primum ergo dicendum, quod omnes auctoritates quae dicunt hominem assumptum, exponi debent, ut ponatur concretum pro abstracto, id est homo pro humana natura.

Ad secundum dicendum, quod Christus est homo, non quem assumpsit, sed ejus humanam naturam assumpsit.

Ad tertium dicendum, quod non est propter inefficaciam unionis animae ad corpus quod eorum conjunctio, secundum quod praecellit unio ad divinam personam, non facit hominem, sed humanam naturam in Christo; sed est ex hoc quod non fuerunt, ut conjuncta per se subsisterent, sed ut divina persona in eis subsisteret.

Ad quartum dicendum, quod homo significat humanam naturam, et supponit pro supposito subsistente in natura illa: quorum unum est ex parte assumpti, alterum ex parte assumptus.

Ad quintum dicendum, quod hoc quod facit conjunctum ex anima et corpore esse hominem, non est praeter animam et corpus et unionem, aliquid positive; sed ex hoc ipso quod ipsum compositum ex anima et corpore non adjungitur alteri subsistenti in natura composita, sequitur quod conjunctum sit homo. Unde si Christus humanam naturam quam assumpsit deponeret, ex hoc ipso esset homo illud conjunctum ex duabus substantiis.